

**Project 'Preventief
Buurtbeheer' in de
Van der Pekbuurt
(stadsdeel Noord)**

Rapportage 2e fase
(medio 1992 - medio 1993)

Amsterdam, december 1993
Van Dijk, Van Soomeren en Partners B.V.
drs J.E. Bruinink
drs M. van der Gugten

Inhoudsopgave

	Pagina:
1 Inleiding	1
1.1 Vooraf	1
1.2 Probleemstelling evaluatie	1
1.3 Gegevensverzameling	2
1.4 Leeswijzer	3
2 Projectorganisatie	4
2.1 Inleiding	4
2.2 Ontwikkelingen	4
2.3 Hoe nu verder	7
3 Plan van aanpak	9
3.1 Inleiding	9
3.2 Woonconsulent(en)	9
3.3 Buurtwinkel	11
3.4 Buurtonderhoudsploeg (BOP)	12
3.5 Overige maatregelen plan van aanpak	13
3.6 Conclusies	18
4 Strategische analyse	20
4.1 Inleiding	20
4.2 Problematiek	20
4.3 Prioriteiten	25
5 Conclusies en aanbevelingen	27
5.1 Conclusies	27
5.2 Aanbevelingen	29
Bijlagen:	
1 Vertrekredenen bewoners uit de buurt	31

1 Inleiding

1.1 Vooraf

Voor u ligt de rapportage over de tweede fase van het project Preventief Buurtbeheer in de Van der Pekbuurt in Amsterdam-Noord. Deze rapportage geeft een evaluatie over de periode medio 1992 - medio 1993 en sluit daarmee aan op de eerder verschenen rapportage¹. Getracht is de evaluatie zo bondig mogelijk te houden en zo min mogelijk zaken aan de orde te laten komen die reeds uitvoerig staan beschreven in de rapportage 1e fase. Daarmee wordt voornamelijk gedoeld op de aanleiding en achtergrond van het project alsmede de doelen en hoofdlijnen ervan, de (voor)geschiedenis met betrekking tot de (oude) organisatiestructuur en de kenmerken van de eind 1991 ingevoerde (nieuwe) organisatiestructuur.

Waar het in deze rapportage om draait, zijn de ontwikkelingen die zich hebben voorgedaan in het afgelopen jaar, waarbij met name aan de volgende aspecten prioriteit wordt gegeven:

- de stand van zaken met betrekking tot de centrale probleemstelling van de evaluatie van het project Preventief Buurtbeheer, inclusief de deelvragen (zoals die in paragraaf 1.2 staan weergegeven);
- de stand van zaken met betrekking tot de zogenaamde C-projecten (hierna te noemen C-maatregelen). Dit zijn maatregelen die onder druk komen te staan als de subsidie(termijn) voor buurtbeheer verstrijkt. Met deze maatregelen is namelijk het meeste geld gemoeid en belangrijker, ook werkgelegenheid² (zie onder andere hoofdstuk 2 en paragraaf 3.2, 3.3 en 3.4);
- de ontwikkeling in de problematiek (zie paragraaf 4.2).

Deze rapportage is een tussenrapportage, waarover nog geen definitieve oordelen (kunnen) worden uitgesproken. Aangezien dit rapport een rol speelt in Noord met betrekking tot de besluitvorming over het vervolgtraject van buurtbeheer, zijn enkele zaken iets uitgebreider beschreven. Na afronding van het buurtbeheerproject verschijnt nog een eindrapport (begin 1994).

1.2 Probleemstelling evaluatie

De centrale probleemstelling van de evaluatie luidt als volgt:

"In hoeverre is buurtbeheer een effectieve methodiek om criminaliteit, overlast en gevoelens van onveiligheid terug te dringen in een buurt die gekenmerkt wordt door een meervoudige achterstandsproblematiek?"

In de rapportage over de 1e fase is reeds aangegeven, dat om deze probleemstelling te kunnen beantwoorden, zowel gegevens nodig zijn over de feitelijke ontwik-

1 Zie 'Project Preventief Buurtbeheer' in de Van der Pekbuurt (stadsdeel Noord), rapportage 1e fase (eind 1990 -medio 1992), Van Dijk, Van Soomer en Partners, november 1992.

2 De stadsdeelraad beslist op korte termijn over de toekomst van buurtbeheer in de Van der Pekbuurt. De stand van zaken met betrekking tot de C-maatregelen is in dit kader dan ook van wezenlijk belang.

keling van de criminaliteit, overlast en onveiligheidsgevoelens (effectevaluatie), als informatie over de wijze waarop het project is uitgevoerd (procesevaluatie).

Van Dijk, Van Soomeren en Partners (DSP) is met name belast met de **procesevaluatie**. De volgende deelvragen zijn daarbij onderscheiden:

- Hoe (en hoe goed) is criminaliteitspreventie ingebed in het buurtbeerbeleid (organisatie, draagvlak, middelen)?
- Hoe verloopt de implementatie en uitvoering van criminaliteitspreventieve maatregelen? Welke factoren werken belemmerend dan wel bevorderend?
- Welke relatie is er tussen deze factoren en de bredere buurtbeheeraanpak (bijv. verbeterde samenwerking, meer bewonersparticipatie)?
- In hoeverre worden de problemen met de implementatie van criminaliteitspreventie in probleembuurtten ondervangen of verminderd door de buurtbeheeraanpak?
- Welke voorwaarden moeten (dus) vervuld zijn, wil criminaliteitspreventie succesvol geïmplementeerd worden in dit type buurten?

Voor wat betreft de **effectevaluatie** beperkt DSP zich tot het interpreteren van registratiegegevens die door het Woningbedrijf Noordwest en het wijkbureau Klimopweg/Districtsbureau Waddenweg worden bijgehouden en aangeleverd.

1.3 Gegevensverzameling

Gedurende de tweede fase van het buurtbeheerproject zijn de gegevens op de volgende wijze verzameld:

Aangiftecijfers van de politie

Door het districtsbureau Waddenweg zijn voor de Van der Pekbuurt de reeds eerder aangeleverde halfjaarlijkse politie-aangiften van een 13-tal delicten over de jaren 1990, 1991 en 1992 (eerste helft) aangevuld met aangiften over de tweede helft van 1992 en de eerste helft van 1993.

Mutatiegegevens Woningbedrijf Noordwest

De door het Woningbedrijf geleverde mutatiegegevens over de periode 1987 -1991 zijn geactualiseerd met de gegevens over 1992 en eerste helft van 1993.

Gegevens notulen, notities, rapportages, interne evaluaties, etc.

Onder meer is gebruik gemaakt van de notulen van de (stedelijke) begeleidingscommissie Preventief Buurtbeheer, diverse notities, de rapportage over de 1e fase (zie noot 1), het verslag van de bevindingen van één jaar coördinatieteam, de rapportage 'Buurtbeheerproject, stand van zaken augustus 1992' en interne maatregelen-evaluaties met betrekking tot woonconsulenten, kinderopvang, kangaroe-woningen, achterpadenverlichting en de buurtonderhoudsploeg (BOP).

Gegevens bewonersenquête

Begin 1993 is door het coördinatieteam en het bewonersplatform een schriftelijke enquête gehouden onder bewoners van de buurtbeheerbuurt. De vragen hadden betrekking op het wonen, de woonomgeving, bewoners en voorzieningen, veiligheid en beheer. Van de 150 uitgezette vragenlijsten zijn er 94 geretourneerd (respons 63%).

Interviews

Er heeft een telefonische informatieronde plaatsgevonden onder diverse sleutelpersonen die participeren in het buurtbeheerproject. Het betreft onder andere de ambtelijk coördinator buurtbeheer, de vertegenwoordigster van woningbedrijf Noordwest in het coördinatieteam, de woonconsulent en de coördinator sociale vernieuwing van het stadsdeel. Daarnaast is het Groot Initiatieoverleg en een vergadering van het coördinatieteam bijgewoond.

1.4 Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk wordt in hoofdstuk 2 kort ingegaan op een aantal organisatorische ontwikkelingen die in de tweede fase hebben plaatsgevonden. In hoofdstuk 3 wordt de stand van zaken geschetst met betrekking tot de maatregelen binnen het buurtbeheerproject en in hoofdstuk 4 wordt de ontwikkeling van de problematiek en de vaststelling van prioriteiten weergegeven. In hoofdstuk 5 tenslotte zijn de belangrijkste conclusies met betrekking tot de tweede fase van het buurtbeheerproject gepresenteerd en worden aanbevelingen gedaan met betrekking tot het vervolg van het project.

2 Projectorganisatie

2.1 Inleiding

In de eerste rapportage is uitvoerig stilgestaan bij de wijziging van de organisatiestructuur en de ervaringen van de direct betrokkenen, zoals die uit een schriftelijke enquête naar voren zijn gekomen. In deze rapportage c.q. dit hoofdstuk wordt een beeld geschetst van de ontwikkelingen die zich het afgelopen jaar rondom de organisatiestructuur hebben voorgedaan (paragraaf 2.2). Vervolgens wordt aangegeven hoe de organisatiestructuur na de experimentele periode, dat wil zeggen na 1 januari 1994, vorm gegeven kan worden (paragraaf 2.3).

2.2 Ontwikkelingen

De huidige organisatiestructuur is opgebouwd uit de volgende overlegorganen: een coördinatieteam, instellingenoverleg en bewonersplatform. De oorspronkelijk geplande halfjaarlijkse buurtvergadering is zoals voorgenomen vervangen door enerzijds een halfjaarlijks Groot Initiatiefoverleg (waaraan de drie overlegorganen en eventueel derden deelnemen) en anderzijds een bewonersenquête. Nieuw is de formatie van een informatiegroep en een praktisch gericht eerste-lijnsoverleg.

Coördinatieteam

De samenstelling van het coördinatieteam bestaat nog steeds uit een vertegenwoordiger van het Woningbedrijf, van stadsdeelwerken en van Stiban. De bewoners zijn met vier personen afgevaardigd, maar zijn meestal niet tegelijkertijd aanwezig.

De bezetting is op de vertegenwoordiger van stadsdeelwerken na, nog hetzelfde als bij aanvang. De huidige vertegenwoordiger van stadsdeelwerken, die per mei 1993 deelneemt aan het overleg, is tevens ambtelijk coördinator buurtbeheer en daarmee aanspreekpunt voor alle (niet vertegenwoordigde) ambtelijke diensten.

De functie van buurtbeheercoördinator wordt nog steeds ingevuld vanuit Stiban.

Van de tweede wisseling van het coördinatorschap is met algemene goedkeuring afgezien, omdat:

- stadsdeelwerken (als eerst aangewezen instantie) intern in een reorganisatieproces zit;
- de termijn van het experiment bijna verstreken is, waardoor het gewenst werd geacht de opgebouwde kennis en ervaring van de coördinator te benutten;
- het woningbedrijf reeds een coördinator heeft geleverd en het bewonersplatform te kennen heeft gegeven, geen coördinator te willen leveren;
- de huidige coördinator tot ieders tevredenheid functioneert.

Het coördinatieteam heeft het afgelopen jaar met vaste regelmaat haar taken uitgevoerd. Het gaat hier echter te ver om uitgebreid stil te staan bij (de uitvoering van) het takenpakket. Daarvoor kan verwezen worden naar de inzoomstudie over de organisatiestructuur, die gelijktijdig met de eindevaluatie van het buurtbeheerproject (begin 1994) kan worden verwacht. Wel is het op deze plaats zinvol om te bezien in hoeverre de zwakke punten met betrekking tot het coördinatieteam, die uit de organisatie-enquête van vorig jaar naar voren zijn gekomen, zijn aangepakt c.q. verbeterd:

- bepaalde onderwerpen/maatregelen krijgen te weinig aandacht in het overleg. Hierin is maar weinig verandering gekomen. Wel worden door prioriteitsstelling de meest urgente onderwerpen/maatregelen behandeld.

- de afstemming tussen de verschillende maatregelen kan beter. Hieraan is door het coördinatieteam duidelijk gehoor gegeven door het bundelen van maatregelen van gelijke strekking of die in elkaars verlengde liggen. Zo zijn de maatregelen 1, 2 en 4 ondergebracht in het informatieproject en worden de maatregelen 7, 13 en 14 nadrukkelijker aangestuurd vanuit de projectgroep beheer woonomgeving.

Instellingenoverleg

Deze overleggroep wordt nog steeds getroffen door relatief veel wisselingen in de vertegenwoordiging van de verschillende diensten en instellingen. De wisselingen zijn vaak het gevolg van interne reorganisaties of functieveranderingen (bijvoorbeeld door promoties). Dergelijke wisselingen komen de continuïteit van buurtbeheer niet ten goede en vragen bovendien veel tijd met betrekking tot het inwerken van personen door de coördinator buurtbeheer. Onveranderd gebleven is ook de schier onmogelijke opgave om een vast vergadertijdstip te vinden voor deze club. Part-time werkers, (noodzakelijke) andere prioriteiten en ziekte zorgen ervoor, dat deze club nooit compleet is. Dat dit vertragend werkt richting de (uitvoering van) maatregelen, is logisch. Om toch de snelheid er in te houden, is veel (extra) bilateraal overleg noodzakelijk gebleken.

Uit de organisatie-enquête bleek met betrekking tot het instellingenoverleg het volgende:

- afspraken, die tijdens het overleg worden gemaakt, worden vaak ten dele nagekomen. Deze situatie is het afgelopen jaar eerder verslechterd dan verbeterd. De vele personele wisselingen hebben daarbij ongetwijfeld een rol gespeeld. Verder wordt geconstateerd dat de inspanningen van sommige participanten in het overleg over het algemeen wat teruglopen. De meeste maatregelen lopen en vragen nou eenmaal minder aandacht dat nieuw op te zetten maatregelen;
- de samenwerking tussen instellingen en bewoners kan beter. Deze samenwerking is met betrekking tot het bewonersplatform verbeterd door de invoering van themabijeenkomsten en natuurlijk het Groot Initiatief-overleg. Met betrekking tot de bewonersachterban is de samenwerking eveneens verbeterd. Veelvuldig zijn activiteiten ontplooid ter versterking van het contact met de achterban, zoals een huisvuilproject in de Gentiaanbuurt, een mooiste straatwedstrijd alsmede informatieavonden en preventievoorlichting;

Bewonersplatform

Het bewonersplatform heeft een vrij hechte groep bewoners (circa 15 personen), die in het afgelopen jaar zelfs iets is uitgebreid. Helaas maken allochtonen nog steeds geen deel uit van het overleg. De meeste deelnemers zijn vertegenwoordigers van bewonerscommissies en de speeltuinvereniging.

Het bewonersplatform heeft steeds meer een vaste positie gekregen binnen buurtbeheer, en is ook nadrukkelijk vertegenwoordigd in het coördinatieteam.

Uit de organisatie-enquête kwam ten aanzien van het bewonersplatform onder andere het volgende naar voren:

- er is behoefte aan meer contact tussen instellingen en bewoners. Deze situatie is verbeterd, zoals reeds bij het instellingenoverleg aangegeven;
- tijdens de bijeenkomsten worden de maatregelen uit het plan van aanpak te oppervlakkig behandeld. Er is behoefte aan bredere aandacht voor de meest belangrijke maatregelen. Deze situatie is door de invoering van themabijeenkomsten verbeterd.

Doordat steeds meer bewoners actief worden in de buurt, wordt duidelijk dat de organisatie in dit opzicht verbeterd moet worden. De afstemming tussen het werk van de bewonerscommissie en van het bewonersplatform alsmede de verschillende project-overleggen kan beter: de "oude kern" in de bewonerscommissie gaat nog te vaak haar eigen weg. De eerste initiatieven zijn inmiddels genomen. Twee bewo-

nerscommissies zijn gefuseerd en beraden zich momenteel over een nieuwe werkwijze.

Groot-Initiatiefoverleg

Het Groot-Initiatiefoverleg is bedoeld om inzicht te geven in de algehele stand van zaken met betrekking tot buurtbeheer in de Van der Pekbuurt. In september 1992 is een Groot Initiatiefoverleg georganiseerd, waar stilgestaan is bij het verloop van buurtbeheer tot dan toe en de aandachtspunten voor de resterende tijd van het buurtbeheerproject. Het overleg is redelijk goed bezocht (circa 30 personen).

Bewonersenquête

In plaats van een buurtvergadering is door het samenwerkingsverband gekozen voor een bewonersenquête. De ervaring is dat hiermee meer bewoners bereikt worden dan bij buurtvergadering. Door middel van een steekproef zijn 150 bewoners benaderd. Bijna 100 bewoners hebben de enquête ingevuld en geretourneerd, wat zeker meer is dan het aantal bewoners dat doorgaans op een buurtvergadering aanwezig is. Wat met de enquête helaas niet is gelukt, is het bereiken van allochtone bewoners in de Van der Pekbuurt. Ondanks het aanbod van een tolkservice, hebben slechts 2 turkse en 1 marokkaanse bewoner aan de enquête meegedaan. Enkele resultaten uit de bewonersenquête zijn opgenomen in deze rapportage.

Informatiegroep

Eind 1992 is een informatiegroep in het leven geroepen om de informatiestroom van en naar bewoners, maar ook tussen de participanten in het project beter te laten verlopen. Deze informatieoverdracht is belangrijk, omdat het een middel is om de bewoners te betrekken bij het buurtbeheerproject. Door het coördinatieteam is een uitgebreid takenpakket opgesteld voor de nieuwe groep. De informatiegroep werkt voornamelijk ondersteunend. De verantwoordelijkheid voor de informatieoverdracht blijft echter liggen bij het gehele samenwerkingsverband. Aan de informatiegroep wordt deelgenomen door een Stiban-medewerker, de woonconsulent, bewoners uit het bewonersplatform en de baliemedewerker van de buurtwinkel. De Stiban trekt deze werkgroep, die eens per 4 à 6 weken bijeenkomt. Belangrijkste aandachtspunten van het afgelopen jaar zijn geweest:

- de bezetting van de buurtwinkel. Door persoonlijke omstandigheden is de openstelling van de buurtwinkel matig geweest. Er diende zoveel mogelijk voor vervanging (vrijwilligers) gezorgd te worden;
- het optimaliseren van de buurtwinkel als het informatiepunt voor de buurt;
- het organiseren van voorlichtingbijeenkomsten voor allochtone buurtbewoners en rondom concrete projecten;
- het verzorgen van de redactie alsmede het uitgeven van de buurtbeheerkrant, die in 1993 inmiddels 3 keer is verschenen;
- het verzorgen van informatie voor de media.

Eerste-lijnsoverleg

Uit de organisatie-enquête bleek, dat een aantal instellingen met name uit de welzijnshoek te weinig betrokken is bij het buurtbeheerproject. Hierin is getracht verbetering te brengen door onder andere het starten van een praktisch eerste-lijnsoverleg, waarin hulpverleners hun werkzaamheden op af kunnen stemmen. Het (maandelijks) overleg wordt georganiseerd door de woonconsulent. In totaal zijn tot nu toe 4 bijeenkomsten geweest die goed worden bezocht door de verschillende hulpverleningsinstanties. Het overleg is cliëntgericht en dient voornamelijk ter bepaling wie wat doet of nog moet doen en wanneer. Tevens worden tendensen/ontwikkelingen gesignaleerd die de aandacht nodig hebben van het totale buurtbeheerproject.

2.3 Hoe verder

De experimentele fase van het buurtbeheerproject loopt op 1 januari 1994 af. Daarmee komt ook een einde aan de subsidiegelden voor het experiment. Bij voortzetting van buurtbeheer in de Van der Pekbuurt zullen met name de maatregelen onder druk komen te staan die (voor een groot deel) uit die subsidiegelden zijn gefinancierd. Om een en ander inzichtelijk te maken, heeft de coördinator buurtbeheer de maatregelen uit het plan van aanpak onderscheiden naar A, B en C-maatregelen.

A-maatregelen zijn maatregelen met een begin en een eind, zoals bijvoorbeeld de buurtgids (maatregel 1), het aanbrengen van verlichting en raambeveiliging (maatregel 3) en de kangoeroewoningen (maatregel 15). Deze maatregelen zijn of afgerond of bevinden zich nog in de uitvoeringsfase. Deze en in de toekomst vergelijkbare maatregelen kunnen vrijwel zonder moeite regulier worden ondergebracht binnen de participerende instanties. Eventueel kan hiervoor ook aanspraak gemaakt worden op het (vrij te besteden) buurtbeheerbudget.

B-maatregelen zijn maatregelen die gericht zijn op een betere samenwerking tussen de verschillende participanten. Voorbeelden van deze maatregelen zijn de recreatieve activiteiten (maatregel 8), de projectgroep beheer woonomgeving (maatregel 9), de informatiewerkgroep en het eerste-lijnsoverleg. Deze maatregelen vragen relatief weinig geld en zullen, voorzover ze positief worden geëvalueerd, gecontinueerd en ondergebracht worden bij de reguliere instanties. De verwachting is dat hiervoor binnen deze instanties de komende jaren zeker gelden beschikbaar zijn.

C-maatregelen zijn de maatregelen, waarvoor buurtbeheer in de Van der Pekbuurt tot en met 1993 de benodigde financiële middelen heeft gekregen. Het betreft hier onder andere de meest 'kostbare' maatregelen, zoals de buurtwinkel en de woonconsulenten (maatregel 4), de buurtonderhoudsploeg (maatregel 16) en de organisatie van het samenwerkingsverband. Continueren van deze maatregelen hangt af van een positieve evaluatie, van de ervaringen en resultaten tot nog toe, en de mogelijkheden die er zijn binnen de reguliere instanties om deze maatregelen daadwerkelijk onder te brengen. Voor de evaluatie van de buurtwinkel, de woonconsulenten alsmede de buurtonderhoudsploeg wordt verwezen naar hoofdstuk 3.

Met betrekking tot de organisatie van het samenwerkingsverband na 1 januari 1994 kan het volgende worden opgemerkt:

- de huidige organisatiestructuur is een duidelijke verbetering ten opzichte van de oude organisatiestructuur en voldoet momenteel nog steeds goed;
- de overall coördinatie van het buurtbeheerproject ligt bij Stiban en gebeurt volgens participanten naar alle tevredenheid. Bovendien is de betrokkenheid van Stiban vanuit het oogpunt van bewonersparticipatie van groot belang. De subsidie (fl. 25.000,- op jaarbasis) heeft betrekking op deze coördinerende rol;
- in Amsterdam Noord zijn inmiddels 10 buurtbeheer-overleggen. Het stadsdeel heeft per mei 1993 als experiment een ambtelijk coördinator buurtbeheer aangesteld (bij stadsdeelwerken), die de overall coördinatie van enkele buurtbeheerprojecten op zich gaat nemen. Momenteel trekt deze coördinator het buurtbeheerproject in Tuindorp Oostzaan en draait ze mee in het coördinatieteam in de Van der Pekbuurt;
- volgens de coördinator sociale vernieuwing is er voor de Van der Pekbuurt binnen het Fonds Sociale Vernieuwing nog voldoende budget voor 1993, zodat eventueel geld van 1993 doorgeschoven kan worden naar 1994.

Gegeven bovenstaande constatering, verdient het aanbeveling om de overallcoördinatie van het buurtbeheerproject in de Van der Pekbuurt voor het komende jaar neer te leggen bij Stiban. De kosten die dat met zich meebrengt, kunnen wor-

den gefinancierd uit het te verwachten overschot op de begroting van 1993. Wie de overall-coördinatie na 1994 op zich zal nemen, is afhankelijk van hoe het experiment met de ambtelijke coördinator buurtbeheer is verlopen. Daarbij zouden de ervaringen met de ambtelijk coördinator (in Tuindorp Oostzaan) kunnen worden afgezet tegen de ervaringen met het door het stadsdeel uitbestede coördinatorschap aan derden (in casu Stiban).

3 Plan van aanpak

3.1 Inleiding

In de rapportage 1e fase is een overzicht gegeven van de in totaal 21 maatregelen uit het plan van aanpak en is bij elke maatregel aandacht besteed aan de voortgang. In dit hoofdstuk wordt kort weergegeven hoe de maatregelen zich het afgelopen jaar hebben ontwikkeld. Bij de zogenaamde C-maatregelen zal wat uitgebreider worden stilgestaan. Continuering van deze (gesubsidieerde) maatregelen met een experimenteel karakter is immers afhankelijk van het feit, of betrokken instanties ook na het verlopen van de subsidietermijn bereid zijn hiervoor gelden vrij te maken. In concreto betreft het de woonconsulentenfunctie, de buurtwinkel, de BOP en de organisatie van buurtbeheer, ook wel het samenwerkingsverband genoemd. Met betrekking tot het samenwerkingsverband kan worden verwezen naar hoofdstuk 2.

In dit hoofdstuk zal achtereenvolgens aandacht worden besteed aan de woonconsulenten (paragraaf 3.2), de buurtwinkel (paragraaf 3.3), de BOP (paragraaf 3.4) en de overige maatregelen uit het plan van aanpak (paragraaf 3.5). Het hoofdstuk wordt afgesloten met enkele conclusies.

3.2 Woonconsulent(en)

De belangrijkste ontwikkeling met betrekking tot de woonconsulenten is dat de onzekere positie van de tweede woonconsulent in ieder geval voor de duur van het project door het samenwerkingsverband is zeker gesteld. Hiermee is tegemoet gekomen aan één van de aanbevelingen uit de rapportage 1e fase. Helaas is de voltallige bezetting van de woonconsulenten in de praktijk nauwelijks tot uitdrukking gekomen. In de interne evaluatie van woonconsulenten³ wordt geconstateerd, dat dit met name het gevolg is geweest van persoonlijke omstandigheden zoals zwangerschapsverlof en langdurige ziekte⁴. Verder kan uit deze evaluatie onder andere het volgende worden opgemaakt:

- door de langdurig afwezige woonconsulenten konden bewoners nauwelijks terecht in de buurtwinkel. De woonconsulenten hebben wel getracht zoveel mogelijk bereikbaar te zijn tijdens hun spreekuren. Ongeveer 90% van de inlooppreekuren heeft doorgang kunnen vinden. Buiten de spreekuren om hebben de woonconsulenten echter geen kans gezien zelfstandig de buurtwinkel open te houden. Dit terwijl juist veel buurtbewoners buiten de spreekuren om contact zoeken met de woonconsulenten;
- de baliemedewerkster, die vanuit de banenpool begin 1992 was aangesteld, voldeed niet aan de verwachtingen. Na een (te) lange inwerkperiode volgde een langdurig ziekteverzuim, hetgeen uiteindelijk heeft geleid tot vervanging. De functie van baliemedewerker is vanaf april 1993 voor wat betreft de ochtenduren op vrijwillige basis overgenomen door buurtbewoners. In september 1993 is vanuit de banenpool een nieuwe baliemedewerker aangesteld, die tot op heden uitstekend functioneert;

3 "Evaluatie activiteiten woonconsulenten ten behoeve van Buurtbeheerproject Van der Pekbuurt, Gentiaanbuurt en Disteldorp, A. Vernes en F. Sadek, juli 1993.

4 Overigens komt de ziekte niet voort uit de zwaarte van de functie of spanningen op de werkvloer.

- ondanks de matige bezetting van de buurtwinkel buiten de spreekuren om, zijn er sinds de opening (februari 1991) 750 cliënten geregistreerd met voornamelijk klachten, maar ook vragen. Naast technische klachten (250), die bewoners voornamelijk geuit hebben op het spreekuur van de buurtklachtencoördinator van het Woningbedrijf, hadden de meeste klachten (225) betrekking op burenruzies en (drugsgelateerde) overlast. Daarnaast zijn iets meer dan 100 meldingen/klachten binnengekomen van illegale bewoning. De overige geregistreerde bezoekers (circa 175) wisten de woonconsulenten te vinden met informatievragen, met name op het gebied van wonen;
- de woonconsulenten hebben zich, op aangeven van het coördinatieteam en in overleg met het bewonersplatform en het instellingenoverleg, gedurende hun schaarse aanwezige uren hoofdzakelijk geconcentreerd op het bemiddelen in en aanpakken van burenruzies, (drugs)overlast en illegale bewoning⁵. Hierdoor is het inzicht in de overlast- en drugsproblematiek toegenomen op alle niveaus. De aanpak heeft onder andere geleid tot een tri-partite overleg (stadsdeel, politie en woningbedrijf) over meer beleidsmatige aandacht en afstemming en nieuwe procedure-afspraken;
- de woonconsulenten zijn voor de bewoners van groot belang met betrekking tot de aanpak van illegale bewoning, drugspanden, etc. Zij verrichten een coördinerende rol in het geheel en vormen een vast en noodzakelijk aanspreekpunt;
- de woonconsulenten maken deel uit van twee nieuwe overleggroepen, namelijk de informatiegroep en het eerstelijns-welzijnsoverleg (zie voor activiteiten van beide groepen paragraaf 2.2);
- de woonconsulenten hebben in een drietal blokgesprekken geparticipeerd, waarvan er twee betrekking hadden op het verbeteren van een plein (Lupineplein en Gentiaanplein) en één specifiek op drugsgelateerde overlast (eveneens Lupineplein);
- er is informatie over buurtbeheer aan de bewoners verstrekt via individuele gesprekken en door middel van artikelen in het bewonersblad en de initiatiefkrant.

Als gevolg van de beperkte beschikbaarheid zijn door de woonconsulenten in het afgelopen jaar minder activiteiten uitgevoerd dan de bedoeling was. Hoewel door prioriteitsstelling de meest prangende problemen wel zijn aangepakt, moesten toch vele bewoners teleurgesteld worden. Aan een aantal maatregelen uit het plan van aanpak is niet toegekomen, zoals bijvoorbeeld de aanpak van verwaarloosde tuinen en achterpaden en het verschaffen van preventieve woonvoorlichting aan (nieuwe) bewoners.

Of de geringe bereikbaarheid van de woonconsulenten heeft geleid tot ontevredenheid onder de buurtbewoners, kan min of meer worden afgelezen uit de bewonersenquête. Hierin is een vraag opgenomen omtrent de tevredenheid over de hulp die in de buurtwinkel is verkregen. Van de 41 respondenten die hierop een antwoord hebben gegeven, blijkt de meerderheid (59%) tevreden over de geboden hulp of verstrekte informatie. De overige respondenten geven aan matig (34%) of slecht (7%) geholpen te zijn⁶. Het vertrouwen bij de bewoners in de dienst-

5 Om te voorkomen dat er bij bewoners een groot gevoel van ontevredenheid richting woonconsulenten en/of woningbedrijf zou ontstaan. De prioriteit is namelijk gelegd bij die taken, die met name vanuit de bewoners naar voren zijn gekomen.

6 Overigens blijkt dat de ontevredenheid niet voortkomt uit de wijze waarop de bewoners door de woonconsulenten zijn behandeld. De ontevredenheid heeft veel meer te maken met het feit dat de geuite klachten niet zijn opgelost, bijvoorbeeld door instanties waarnaar de woonconsulenten de bewoners hebben verwezen.

verlening in de buurtwinkel (en daarmee ook in de woonconsulenten) lijkt derhalve aanwezig.

Voor de komende periode ziet de beschikbaarheid van de woonconsulenten er gelukkig weer beter uit. Beide werken momenteel ongeveer 50% van hun dienstverband en vanaf oktober 1993 gaat één woonconsulent weer voltijds werken. Gezien de klachten die binnenkomen zal prioriteit moeten blijven uitgaan naar burenruzies, (drugsgelateerde) overlast en illegale bewoning. De woonconsulenten hebben in deze namelijk een belangrijke signalerende rol en fungeren tevens als intermediair tussen bewoners en betrokken instanties (politie en woningbedrijf).

3.3 Buurtwinkel

De buurtwinkel (maatregel 4 uit het plan van aanpak) blijkt na ruim twee en een half jaar een laagdrempelige voorziening te zijn voor de buurtbewoners. Bewoners kunnen er terecht met klachten en informatieve vragen tijdens spreekuren van de woonconsulenten, de buurtklachtencoördinator van het woningbedrijf, de buurtopzichter van stadsdeelwerken en de politie. Buiten de spreekuren is er een balie-medewerker die zorg draagt voor de eerste opvang. Verder beschouwen de bewoners de buurtwinkel als de plek van waaruit buurtbeheer opereert c.q. initiatieven neemt.

In het afgelopen jaar is bezetting van de buurtwinkel echter mager geweest. De woonconsulenten zijn beide door omstandigheden (zie paragraaf 3.2) maar weinig aanwezig geweest en de buurtopzichter is bij gebrek aan bezoekers steeds minder invulling gaan geven aan zijn spreekuur. De buurtklachtencoördinator van het woningbedrijf en de politie hebben daarentegen wel steeds hun spreekuur verzorgd. Het coördinatieteam en de informatiegroep hebben aan de openstelling van de buurtwinkel buiten de spreekuren een hoge prioriteit gegeven. Er is zoveel mogelijk getracht met vrijwillige buurtbewoners de buurtwinkel bemensd te houden.

Uit de bewonersenquête blijkt, dat de buurtwinkel goed bekend is onder de buurtbewoners. Ongeveer 90% (van de respondenten) weet dat de buurtwinkel bestaat. Een ruime meerderheid (63%) geeft zelfs aan dat ze precies weten waarvoor ze in de buurtwinkel terecht kunnen. Voor een deel blijkt deze kennis te zijn gebaseerd op eigen ervaring. Ongeveer 40% blijkt eenmaal (15%) of zelfs meerdere malen (24%) een bezoek te hebben gebracht aan de buurtwinkel⁷. Daarvan was een meerderheid tevreden over de hulpverlening, zoals reeds in paragraaf 3.2 is aangegeven.

Met de nieuwe balie-medewerker, de ondersteuning van vrijwillige buurtbewoners en de (gedeeltelijke) terugkeer van de woonconsulenten kan de buurtwinkel weer rekenen op bijna volledige openstelling. Gezien het laagdrempelige karakter van de buurtwinkel en de (redelijk) positieve waardering van de bewoners ligt voortzetting van de buurtwinkel voor de hand. Bovendien is voortzetting van belang voor met name de instanties en de bewonersorganisaties, omdat zij daar directe informatie krijgen die van invloed is op het beleid en de inzet van middelen.

7 Dit onderstreept nog eens de laagdrempeligheid van de voorziening.

3.4 Buurtonderhoudsploeg (BOP)

Met betrekking tot de BOP (maatregel 16) hebben in het afgelopen jaar geen wezenlijke veranderingen plaatsgevonden. Het verzorgingsgebied is nog steeds hetzelfde⁸ en de BOP verricht nog steeds zoveel mogelijk aanvullende werkzaamheden. Wel is de bezetting van de BOP toegenomen tot gemiddeld 10 banenpoolers. De BOP is redelijk goed bekend bij de buurtbewoners. Uit de bewonersenquête blijkt, dat ongeveer tweederde op de hoogte is van het bestaan van de BOP. Echter, nog niet de helft van de respondenten geeft aan dat zij weten hoe de BOP ingeschakeld kan worden. Het is dan ook niet verwonderlijk als vervolgens blijkt, dat in de praktijk de hulp van de BOP nauwelijks is ingeroepen door buurtbewoners (circa 7%)⁹. Wel vinden de bewoners dat het onderhoud door de komst van de BOP is verbeterd (zie paragraaf 4.2).

De geconstateerde knelpunten uit de interne evaluatie over het eerste jaar BOP bestaan momenteel nog steeds:

- de scholing van banenpoolers blijkt moeilijk van de grond te komen. Dit is overigens geen specifiek probleem voor Amsterdam-Noord maar speelt veel breder. Het laatste half jaar is de situatie echter verbeterd doordat de contacten met Maatwerk beter zijn geworden;
- de grens tussen de reguliere werkzaamheden van personeel van stadsdeelwerken en de additionele werkzaamheden van de BOP blijft conflicten opleveren;
- het stimuleren en initiëren van werkzaamheden door bewoners is als taak van de BOP niet van de grond gekomen. Het is de vraag of deze activiteit voor de mensen van de BOP is weggelegd. De projectgroep beheer woonomgeving is hiervoor meer geschikt en heeft het afgelopen jaar deze voorlichtingstaak al min of meer overgenomen. De BOP verricht daarbij overigens wel ondersteunende taken.

De begeleiding van de BOP vanuit de dienst stadsdeelwerken op management-niveau is het eerste half jaar van 1993 minimaal geweest door veel personele wisselingen binnen de dienst. De ambtelijk coördinator buurtbeheer is, op verzoek van het coördinatieteam, momenteel belast met de begeleiding. De reden hiervoor is, dat zij, door haar betrokkenheid bij het totale buurtbeheerproject, voor een betere aansturing kan zorgdragen.

Hoewel binnen stadsdeelwerken nog wel eens wordt getwijfeld aan de efficiëntie van de BOP, vinden de bewoners dat ze goed werk afleveren. Voor buurtbeheer is het voortbestaan van de BOP om deze reden dan ook geen discussiepunt. Voor de toekomst gaat de organisatie rondom de BOP er wellicht wel anders uitzien¹⁰.

Momenteel gaan er binnen het stadsdeelapparaat ideeën uit naar het vormen van een aparte stichting, die onder stadsdeelwerken komt te hangen. Deze stichting vormt derhalve een losgekoppeld clubje, waar naast BOP-banenpoolers ook bijvoorbeeld banenpoolers op andere terreinen (buurtconciërges) in kunnen worden ondergebracht.

8 Van der Pekbuurt, Vogelbuurt en IJ-plein.

9 Overigens melden bewoners hun klacht omtrent de woonomgeving doorgaans direct bij stadsdeelwerken of de buurtwinkel. Bewoners krijgen de BOP dus meestal niet zelf aan de lijn. Wellicht dat bewoners hierdoor geen verbinding leggen tussen een klachtmelding en de BOP.

10 Stadsdeelwerken heeft in 1993 een begin gemaakt met het gefaseerd overnemen (50%) van de BOP. Voor 1994 is reeds de afspraak gemaakt dat de BOP in zijn geheel door stadsdeelwerken zal worden gefinancierd.

3.5 Overige maatregelen plan van aanpak

In deze paragraaf wordt kort de voortgang beschreven van de maatregelen uit het plan van aanpak zoals die in het afgelopen jaar heeft plaatsgevonden.

1 Verstrekken buurtgids aan bewoners:

In april 1993 is de buurtgids verschenen onder de titel 'Buurtgids Beheerproject Van der Pek, Gentiaan & Disteldorp'. De gids is gemaakt door Stiban en de redactie van de buurtkrant. Het is een losbladige uitgave geworden met informatie, hulp en advies alsmede een aantal praktische zaken. Daarnaast staan er ook ideeën/tips en aanbevelingen in verwerkt over hoe bewoners zelf een bijdrage kunnen leveren om prettig te wonen in de buurt. De gids is éénmalig in de buurt verspreid en wordt verder nog aan nieuwe bewoners overhandigd bij het tekenen van het huurcontract. Mogelijke aanvullingen in de gids kunnen uit het buurtbeheerbudget worden betaald.

In het kader van deze maatregel onderzoekt de informatiegroep momenteel hoe zij een rol kan spelen bij het introduceren van nieuwe bewoners in de buurt.

2 Buurtkrant Van der Pek/Disteldorp:

De buurtkrant blijft met enige regelmaat verschijnen in de buurt. In 1993 zijn dat tot nu toe drie nummers geweest. De buurtkrant vermeldt tal van praktische en actuele zaken met betrekking tot buurtbeheer en krijgt steeds meer een thematiserend karakter. Kopij wordt onder andere aangeleverd door de projectgroep beheer woonomgeving, de politie, de woonconsulenten en de coördinator buurtbeheer. De redactie, waarin bewoners zijn vertegenwoordigd, wordt ondersteund door de informatiegroep.

Naast de buurtkrant maakt buurtbeheer ook gebruik van de twee-wekelijkse halve pagina Buurtbeheer in het Stadsblad. Deze ruimte is mogelijk gemaakt door Sociale Vernieuwing.

3 Aanbrengen verlichting en raambeveiliging:

De door het Woningbedrijf aangebrachte verlichting en raambeveiliging heeft volgens een interne evaluatie van deze maatregel geleid tot een reductie van het aantal inbraken aan de achterzijde van 60%¹¹. Bovendien wordt geconcludeerd dat de binnenterreinen en achterpaden duidelijk overzichtelijker zijn geworden en dat bewoners zich veiliger zijn gaan voelen en weer meer via de achterpaden hun woning betreden. Deze resultaten zijn voor het Woningbedrijf aanleiding om ook in andere buurten vergelijkbare maatregelen te nemen.

Uit de bewonersenquête blijkt echter dat de respondenten, waarbij de verlichtings- en beveiligingsmaatregelen aan huis zijn aangebracht (circa 25%), over het algemeen de aangebrachte voorzieningen niet zo positief waarderen. Of deze constatering juist is¹² en zo ja, wat daar dan de reden van is, lijkt een interessante onderzoeksvraag voor het woningbedrijf.

4 Uitbouwen en versterken buurtwinkel:

Aan deze maatregel is in dit hoofdstuk een afzonderlijke paragraaf (3.3) besteed.

11 Evaluatie is alleen gebaseerd op (verlichtings)maatregelen in de Van der Pekbuurt en niet in de Gentiaanbuurt en Disteldorp.

12 De vraag in de enquête is mogelijk of slecht beantwoord of niet goed verwerkt.

5 Project psychische, sociale en fysieke weerbaarheid:

Door Stichting Buurtwerk Noord worden weerbaarheidstrainingen voor ouderen georganiseerd. Deze trainingen zijn en worden nog steeds goed bezocht door de ouderen uit de Van der Pekbuurt.

Verder is een voorlichtingsdag over sociale veiligheid c.q. inbraakpreventie georganiseerd. De opkomst (van ouderen) was niet erg groot, maar maakte wel duidelijk dat het onderwerp meer aandacht verdient. Momenteel staat een stadsdeelproject Ouderen en Sociale Veiligheid op stapel, waarin vooral de veiligheid in de eigen straat centraal staat. Waarschijnlijk start dit project begin 1994, maar nu al zal bekeken moeten worden hoe buurtbeheer hieraan aan kan bijdragen.

6 Kennisoverdracht over culturen:

Binnen de informatiegroep is een commissie aangesteld die met behulp van het migrantenopbouwwerk voorlichtingsbijeenkomsten heeft georganiseerd voor de allochtone buurtbewoners. De participatie laat nog te wensen over. Dit heeft onder andere te maken met de (nog steeds) bestaande (nederlandse) vergadercultuur. Allochtone bewoners nemen wel deel aan kleinschalige (zelf)beheerprojecten, zoals bijvoorbeeld de mooiste straatwedstrijd.

7 Blokgesprekken met bewoners:

Uitgangspunt bij blokgesprekken is altijd geweest dat deze alleen plaats dienen te vinden indien in een bepaald blok woningen problemen zijn of indien men bewoners van een bepaald blok iets te bieden heeft¹³. Een middel dus en geen doel op zich. In het afgelopen jaar zijn diverse blokgesprekken georganiseerd door de projectgroep beheer woonomgeving en het bewonersplatform. De meeste blokgesprekken hadden betrekking op het opknappen van een plein of straat. Eén blokgesprek had specifiek de geconstateerde drugsoverlast rond het plein als thema. Daarbij is ook met de bewoners van het plein gepraat over de politie-invallen en de mogelijke vervolgacties, ten einde de overlast verder terug te dringen. Verder heeft er nog een blokgesprek plaatsgevonden naar aanleiding van een moord in de buurt. De direct omwonenden zijn op deze manier snel bereikt en van informatie voorzien, waardoor onrust is voorkomen.

8 Recreatieve activiteiten:

Aandachtspunt is hierbij vooral geweest om voor de kinderen in de buurt een goed aanbod te realiseren in met name de vakantieperiode. Dit heeft geleid tot een nauwe en goede samenwerking tussen de huidige dienst Stadsdeelwerken en Sport, het buurthuis en de speeltuinverenigingen (= het sportbuurtwerk). De resultaten van de recreatieve (vakantie)activiteiten zijn zeer positief. De deelname van kinderen aan de activiteiten is goed, zij vervelen zich minder en het vandalisme door deze jeugdige groep is tot aanvaardbare porties teruggebracht. De speeltuinvereniging speelt ten aanzien van deze maatregel een belangrijke rol. Het aantal leden van de vereniging groeit en is momenteel een van de best draaiende speeltuinverenigingen in Noord. Deze maatregel heeft een permanent karakter gekregen en geldt als voorbeeldproject.

Los van dit aandachtspunt zijn nog diverse recreatieve activiteiten georganiseerd (o.a. Koninginnedagfeest) door het bewonersplatform en de speeltuinvereniging met als doel het buurtleven verder te stimuleren.

13 De bedoeling van blokgesprekken is ook om bewoners heel direct bij een bepaald onderwerp te betrekken.

9 Projectgroep beheer woonomgeving:

De projectgroep beheer woonomgeving heeft zich het afgelopen jaar gericht op een aantal praktische activiteiten, zoals een informatiedag over inbraakpreventie, het plaatsen van bloembakken op het Lupineplein, het plaatsen (op proef) van vuilcontainers en het verzorgen van informatie omtrent het beheer van de woonomgeving richting bewoners. Daarnaast heeft dit overleg een belangrijke signaleringsfunctie voor de betrokken partijen in buurtbeheer¹⁴. In de projectgroep werken politie, stadsdeelwerken, de woonconsulent en een delegatie van het bewonersplatform nauw samen. Het resultaat van de deze werkgroep is, dat met name de praktische werkzaamheden in de buurt goed op elkaar worden afgestemd. Het is voor de bewoners ook een belangrijke club, omdat snel op hun klachten en knelpunten wordt ingespeeld.

10 Beheer speeltuin Magnoliaplein en omgeving:

De speeltuin draait sinds de opknopbeurt twee jaar geleden nog steeds naar alle tevredenheid. Het aantal vernielingen aan het gebouw en de speeltoestellen blijft onveranderd laag. De speeltuin is voor de BOP een prioriteitsplek en wordt regelmatig aan een grote opknopbeurt onderworpen¹⁵. Het afgelopen jaar heeft de speeltuin in het teken gestaan van plannen tot de bouw van een nieuw onderkomen en herindeling van het speelterrein, inclusief enkele nieuwbouwwoningen. Het stadsdeel heeft na langdurige besluitvorming onlangs haar fiat gegeven en de verwachting is dat eind 1993 met de bouw kan worden begonnen. De bewoners staan achter de plannen en zijn regelmatig via informatieavonden op de hoogte gehouden. Punt van zorg is het ontbreken van een tijdelijke vervangende (buiten)ruimte voor de speeltuin gedurende de bouwperiode. Naar een oplossing wordt nog gezocht.

11 Project kinderopvang:

Het behoefte-onderzoek naar de mogelijkheden van alternatieve kinderopvang is na een langdurige uitloop afgeblazen. Uit een door het Woningbedrijf gehouden interne evaluatie van deze maatregel blijkt, dat met name problemen als ziekte bij de enquêteurs en de woonconsulent (die als trekker van het project fungeerde) verlamdend op het verloop hebben gewerkt. De geplande enquête is wel gehouden, maar leverde slechts een derde van de verwachte respons op. Het draagvlak onder bewoners om actief met deze maatregel aan de slag te gaan bleek in het geheel niet aanwezig. Geconcludeerd wordt dan ook dat het doel van het project niet is gehaald. Het project is geen reguliere taak voor het woningbedrijf. Geprobeerd is nog het project bij andere betrokken organisaties binnen buurtbeheer onder te brengen. Dit heeft echter niets opgeleverd, waardoor uiteindelijk wordt afgezien van verdere ontwikkeling van het project.

12 Kadervorming onder bewoners:

Het afgelopen jaar hebben ongeveer 10 bewoners, voornamelijk net toegetreden tot het actieve buurtkader, deelgenomen aan een kadercursus bij het ASW. Gedurende vijf bijeenkomsten heeft de toekomst van woningbeheer centraal gestaan en is ingegaan op het functioneren van bewonerscommissies. Van de kant van allochtone bewoners bestond geen animo om deel te nemen aan de cursus. Dat is jammer, temeer ook de twee allochtone bewoners die het bewonersplatform in haar gelede-

14 Deze signalering heeft al dikwijls geleid tot bijstelling van beleid van partijen, bijvoorbeeld waar het gaat om inzet van politie en stadsdeelwerken. Overigens komen vanuit deze signaleringsfunctie ook voorstellen voor veranderingen, bijstellingen etc. van het totale buurtbeheerproject.

15 Dit (intensieve) onderhoud wordt door het samenwerkingsverband gezien als belangrijke meerwaarde van de BOP.

ren had, niet meer deelnemen aan dat overleg. Hiermee is de vertegenwoordiging van allochtone buurtbewoners in het buurtkader gereduceerd tot nul. Wel zijn allochtone bewoners bij kleinschalige beheermaatregelen betrokken (zie ook onder andere pagina 18).

13 Afspraken maken met jongeren:

Deze werkmethode wordt toegepast bij voorkomende gevallen. Door een delegatie van het beheeroverleg (politie, bewoners, woonconsulenten en stadsdeelwerken) worden jongeren op straat aangesproken op hun gedrag. Het afgelopen jaar zijn een aantal keren op deze manier jongeren rond het marokkaanse jongerencentrum in de buurt benaderd. Voor de rest is deze werkwijze niet noodzakelijk gebleken. Jongerenvandalisme komt wel voor, maar wordt slechts sporadisch aangegeven bij de politie. Daarnaast is er sprake van drugsoverlast gekoppeld aan criminaliteit en gevoelens van onveiligheid. Deze problematiek wordt echter door middel van de volgende maatregel aangepakt.

14 Druggerelateerde overlast:

Deze maatregel heeft het afgelopen jaar hoge prioriteit gehad binnen buurtbeheer en geleid tot intensieve samenwerking tussen politie, woningbedrijf en woonconsulenten. Uit de klachtenregistratie van de woonconsulenten blijkt, dat er zo'n 47 adressen zijn aangemeld waarbij sprake is van overlast veroorzaakt door druggebruikers en/of -dealers. Er zijn inmiddels verscheidene uitzettingsprocedures gestart, waarvan enkele daadwerkelijk geëffectueerd. Wettelijke procedures (bijvoorbeeld met betrekking tot de bewijslast) en de beperkte bevoegdheden van de betrokken instanties zorgen er voor, dat de uitzettingsprocedure een weg van lange adem is. Binnen de mogelijkheden van het buurtbeheerproject werken de instanties nauw samen om de procedure zoveel mogelijk te bekorten. De grenzen van wat buurtbeheer ten aanzien van dit punt kan bereiken, zijn inmiddels zo goed als bereikt. Het wachten is nu op aanvullende instrumenten, die stedelijk of landelijk zullen moeten worden aangedragen. Een voordeel hierbij is, dat voor deze problematiek op dat niveau (ook) veel aandacht bestaat.

Uit de bewonersenquête blijkt, dat overlast van druggebruikers door ongeveer een derde van de respondenten beslist als een probleem wordt gezien. Continuering en intensivering van deze maatregel in de komende periode is dan ook zeker gewenst.

15 Kangoeroewoningen:

Gedurende de eerste fase van buurtbeheer zijn drie kangoeroe woningen tot stand gekomen. In het afgelopen jaar zijn daaraan geen kangoeroewoningen meer toegevoegd. Wel zijn nog kandidaten ingeschreven, maar het beschikbaar krijgen van (twee) geschikte woningen blijkt minder makkelijk te zijn dan gedacht. Zo heeft men bijvoorbeeld een leegstaande onderwoning na geruime tijd weer moeten verhuren, omdat de huurder van de bovenwoning dermate specifieke wooneisen had, dat voor deze huurder moeilijk vervangende woonruimte gevonden kon worden.

De huidige bewoners van de kangoeroewoningen blijken allen uitermate tevreden. Het project wordt, hoe klein ook, door de woonconsulent als succesvol beschouwd. Het woningbedrijf blijft de gelegenheid geven om meerdere kangoeroewoningen te realiseren, tenminste, als de mogelijkheden zich daarvoor voordoen.

16 Buurtonderhoudsploeg (BOP):

Deze maatregel staat meer uitgebreid beschreven in paragraaf 3.4.

17 Verbetering woningen en tuinen:

Deze maatregel is twee delen gesplitst. Ten aanzien van het opknappen van de woningen doet het woningbedrijf mee aan een SEV-experiment Marktgericht Woningbeheer. Er is geld beschikbaar voor een voorstudie naar flexibele woningplaatgronden voor woningen in de Van der Pekbuurt en er zijn contingenten beschikbaar voor uitvoering van het experiment. Het betreft hier woningen met een extra kamer op de bovenverdieping (de zogenaamde E en G-typen). Doel van dit experiment is het verbeteren van de woningen en mede daardoor komen tot een betere differentiatie van bewoners.

Het aanpakken van verwaarloosde (achter)tuinen heeft tot voor enige tijd stilgelegen. Een vorig jaar door het woningbedrijf aangestelde banenpooler, die kleine klusjes bij bewoners moest uitvoeren, zou deze maatregel gaan trekken. Echter, door het niet voldoende functioneren van deze banenpooler, maar ook het buurtbeheerproject op dit punt¹⁶ is het aanpakken van de tuinen niet van de grond gekomen. Het woningbedrijf hecht momenteel grote waarde aan het opknappen van de tuinen, aangezien een verwaarloosde omgeving verloedering in de hand werkt. Ten aanzien van deze maatregel wordt momenteel een nieuwe banenpoolfunctie mogelijk gemaakt. Verder is voor de komende tijd ruim budget gereserveerd en is reeds aanvang gemaakt met het ontwikkelen van een plan van aanpak. Gestreefd wordt naar maatregelen die blijvend effect opleveren. Het bewerkstelligen van een mentaliteitsverandering bij de bewoners is in dat kader een belangrijke te nemen stap.

18 Voorzieningen voor jongeren:

Deze maatregel komt voort uit het plan van aanpak Marokkaanse jongeren in Amsterdam-Noord en wordt gecoördineerd en gefinancierd door de stadsdeelorganisatie. Concreet is een ontmoetingscentrum voor de doelgroep in de Van der Pekbuurt opgericht, waarin voor de jongeren onder andere activiteiten en hulpverlening (bij bijv. vrijetijdsbesteding en huiswerk) worden georganiseerd. Het project is op onderdelen succesvol, maar het integrale karakter is niet uit de verf gekomen. Voor een deel is dat het gevolg van organisatorische problemen. De indertijd aangestelde coördinator zou gehuisvest worden in de buurtwinkel, maar daar is om persoonlijke redenen nooit uitvoering aan gegeven. Inmiddels is een nieuwe coördinator aangesteld voor het project en is men bezig de organisatiestructuur aan te passen. In ieder geval is de band met buurtbeheer weer sterker geworden, aangezien de coördinator recent zitting heeft genomen in de projectgroep beheer woonomgeving. Voor het politiek bestuur, maar zeker ook voor het buurtbeheerproject, mag deze maatregel niet mislukken. Het coördinatieteam zal er dan ook op toezien dat deze maatregel voldoende voortgang en prioriteit krijgt.

19 Voorzieningen voor ouderen in woningen:

Door het woningbedrijf worden woningen van ouderen nog steeds op aanvraag aangepast, zodat deze mensen langer in de buurt kunnen blijven wonen. Uit een onderzoek¹⁷ onder bewoners van 80 jaar en ouder in de Van der Pekbuurt bleek, dat ongeveer 10% (12 van de 118 benaderde ouderen) behoefte had aan één of andere vorm van woningaanpassing. Het woningbedrijf is, voorzover haalbaar, aan deze behoefte tegemoetgekomen. Er is tussen de wijkpost ouderen en het woning-

16 De aansturing van deze maatregel door de bewonerscommissie en het woningbedrijf is onvoldoende geweest. Dit heeft echter grotendeels te maken met de prioriteitstelling in het werk van de woonconsulent.

17 Zie "Huisbezoeken bij ouderen, project verslag 1990 - 1991, Van der Pekbuurt, Amsterdam-Noord", Stichting Welzijn Ouderen, Amsterdam, november 1992.

bedrijf een blijvende afspraak gemaakt om ook in de toekomst op aanvragen een aanbod te doen.

20 Meer politie c.q. surveillance in de wijk:

De politie is een actief deelnemer aan de maatregelen die binnen buurtbeheer genomen worden. Er wordt snel ingespeeld op door buurtbeheer gevraagde actie en er is sinds de start van het project meer gesurveilleerd dan voorheen. Bewoners constateren dat ook, zo blijkt uit de enquête. Iets meer dan 40% van de respondenten is van mening dat de aandacht van de politie in de afgelopen periode is toegenomen, terwijl iets minder dan 40% geen verschil in aandacht heeft waargenomen. Daarentegen is ongeveer 20% van mening dat de aandacht van de politie de laatste tijd is afgenomen. Echter, deze cijfers kunnen ook anders geïnterpreteerd worden. Gegeven de extra inspanningen van de politie blijkt, dat bijna 60% van de bewoners deze extra inspanning in positieve zin niet is opgevallen!

Met betrekking tot de tevredenheid over het optreden van de politie in de buurt vallen de resultaten van de enquête niet onverdeeld gunstig uit voor de politie. Ongeveer de helft van de respondenten geeft aan matig tevreden te zijn, terwijl nog eens een zesde het politieoptreden met ronduit slecht beoordeelt. Eén derde van respondenten is daarentegen wel tevreden over het optreden van de politie¹⁸.

Het moet vreemd zijn voor de politie te constateren dat hun verhoogde inspanningen nauwelijks door de bewoners worden waargenomen en gewaardeerd. Dit doet onrecht aan de geleverde prestaties van de politie. Wellicht moet er, bijvoorbeeld in de media, meer aandacht besteed worden aan de activiteiten die de politie in de buurt verricht. Zeker waar het (arbeidsintensieve) inspanningen betreft die slechts voor een kleine groep bewoners direct zichtbaar is, zoals de aanpak van de drugs-panden, maar die wel een gunstige uitstraling hebben naar de hele buurt.

21 Werkgelegenheidsperspectief fietsenstallingen:

Stichting Werkwijzer is in het kader van Sociale Vernieuwing momenteel bezig met het opzetten van meerdere bewaakte fietsenstallingen in Amsterdam-Noord. Eén daarvan zal bij de markt op het Mosplein verschijnen.

3.6 Conclusies

Samenvattend kan geconcludeerd worden, dat alle maatregelen uit het plan van aanpak ter hand zijn genomen. Verder is (uit vooronderzoek onder allochtone bewoners) duidelijk geworden, dat aan maatregel 11 (kinderopvang) geen behoefte bleek te zijn, zodat logischerwijs van uitvoering is afgezien. Met betrekking tot maatregel 17 (verbeteren woningen en tuinen) kan geconcludeerd worden, dat deze zich in een (hernieuwd) voorbereidingsstadium bevindt.

Vergeleken met de stand van zaken uit de 1e rapportage, is beduidend meer aandacht besteed aan de maatregelen die gericht zijn op allochtone buurtbewoners (maatregel 6, 11, 12 en 18). Toch blijkt het moeilijk om allochtone buurtbewoners te betrekken bij of te interesseren voor buurtbeheer. De ervaringen tot nu toe laten zien, dat deelname van deze groep bewoners¹⁹ aan praktische, kleinschalige en

¹⁸ De tevredenheid van bewoners over het politieoptreden kan niet worden afgezet tegen eerdere uitkomsten van bewonersenquête. Wel blijkt, dat in het knelpuntenonderzoek van de VU (1990) de politie er veel slechter vanaf kwam (volgens een kleine groep ondervraagde, actieve bewoners). Overigens doet de politie het in de ogen van de burgerij nooit goed. Het liefst zien burgers op elke hoek een politieagent staan, en pakken ze elke verdacht figuur gelijk in de kraag. De waardering van het politieoptreden is derhalve geen goede graadmeter voor de inspanningen van de politie.

¹⁹ Overigens geldt dit ook voor de meeste autochtone buurtbewoners.

kortlopende beheermaatregelen op het niveau van de straat of het plein het meest kansrijk is. In het afgelopen jaar zijn dan ook tal van dergelijke kleinschalige maatregelen opgezet en uitgevoerd. Voor de komende periode is voortzetting van deze strategie dan ook aan te bevelen.

4 Strategische analyse

4.1 Inleiding

Uit de rapportage 1e fase bleek, dat de gegevens ten aanzien van de problematiek op het terrein van het wonen, de woonomgeving en de criminaliteit, overlast en onveiligheidsgevoelens in de Van der Pekbuurt een redelijk positief beeld lieten zien. In dit hoofdstuk wordt gezien hoe deze problematiek (paragraaf 4.2) zich het afgelopen jaar heeft ontwikkeld. Vervolgens wordt kort ingegaan op de te stellen prioriteiten (paragraaf 4.3) en tenslotte de te hanteren aanpak (paragraaf 4.4) voor de komende periode.

4.2 Problematiek

Met betrekking tot de **woonproblematiek** is voor aanvang van het buurtbeheerproject geconstateerd, dat de problemen zich voornamelijk toespitsen op botsingen in woonstijl tussen autochtone en allochtone bewoners en overlast als gevolg van onaangepast gedrag. Inmiddels is duidelijk geworden, dat de woonproblematiek zich veel meer toespitst op met name drugsproblematiek (dealeradressen, gebruikerspanden, etc), illegale bewoning en onaangepast woongedrag en veel minder op botsingen in woonstijl.

Uit de klachtenregistratie van de woonconsulenten blijkt, dat sinds de opening van de buurtwinkel in april 1991 tot juni 1993 in totaal 225 klachten zijn geregistreerd met betrekking tot burenruzie/-overlast en 103 meldingen van onderhuur/illegale bewoning. Tot 1 januari 1992 waren dat er nog respectievelijk 69 en 15, zodat zeker van een jaarlijkse toename sprake is²⁰. Volgens de woonconsulent heeft deze toename van het aantal meldingen vanwege de slechte bezetting van de buurtwinkel in 1992 voornamelijk plaatsgevonden in 1993.

Ten aanzien van burenruzies en -overlast zijn (met name door de woonconsulenten) de volgende acties ondernomen:

- tientallen gesprekken in de buurtwinkel met betrokken partijen;
- regelmatig huisbezoeken en gesprekken met bewoners;
- opstarten drie ontruimingsprocedures, waarvan één inmiddels geëffectueerd. Bij negen adressen wordt een ontruimingsprocedure voorbereid (verzamelen bewijsmateriaal);
- opzeggen huur bij 12 adressen na gesprekken met bewoners.

Ten aanzien van illegale bewoning zijn de volgende acties ondernomen;

- afleggen huisbezoeken;
- opzeggen huur bij 7 adressen na gesprekken met bewoners;
- bij 11 adressen afspraken gemaakt over vermeende onderhuur, waarbij de vinger aan de pols wordt gehouden:

De toename van het aantal klachten kan verklaard worden door twee ontwikkelingen. Ten eerste blijken de buurtwinkel en de woonconsulenten gedurende de loop van het buurtbeheerproject steeds meer 'ontdekt' te zijn als (laagdrempelig) klachtenpunt, waardoor buurtbewoners sneller en vaker hun klachten uiten dan voorheen. Ten tweede blijkt (uit de bewonersenquête) de problematiek ook in omvang/ernst te zijn toegenomen.

20 Splitsing van deze klachten over 1992 en 1993 is wel mogelijk, maar vraagt volgens de woonconsulent onevenredig veel (uitzoek)werk.

Door het Woningbedrijf Noordwest worden jaarlijks de mutatiecijfers bijgehouden. Hoe het percentage mutaties zich in 1992 heeft ontwikkeld ten opzichte van voorgaande jaren, staat weergegeven in tabel 1.

Tabel 1: Woningmutaties 1988-1992 (in procenten)

Complex	1988 %	1989 %	1990 %	1991 %	1992 %
Disteldorp (218 woningen)	8	10	11	12	7
Gentiaanbuurt (259 woningen)	7	15	18	12	5
Van der Pekbuurt (1475 woningen)	11	10	13	13	12
Totaal (1952 woningen)	10	11	13	13	11

Tabel 1 laat zien, dat het totaalpercentage mutaties sinds 1988 na een aanvankelijke stijging en stagnatie in 1992 voor het eerst is gedaald. Deze daling geldt zowel voor Disteldorp, Gentiaanbuurt als de Van der Pekbuurt. Het percentage mutaties is het sterkst afgenomen in de Gentiaanbuurt, gevolgd door Disteldorp.

In 1992 is het Woningbedrijf gestart met het uitvoeren van exit-interviews. Hoewel niet van alle bewoners die het buurtbeheergebied hebben verlaten informatie is verkregen²¹, geeft onderstaande tabel een (redelijke) *indicatie* van de vertrekredenen.

Tabel 2: Vertrekredenen bewoners 1992 en 1993 (tot 2 juli) uit het buurtbeheergebied²²

Reden	1992		1993	
	abs	%	abs	%
Persoonlijke omstandigheden	40	40	8	45
omstandigheden woonomgeving	8	8	2	11
omstandigheden woning	44	43	6	33
anders	9	9	2	11
Totaal	101	100	18	100

Uit tabel 2 blijkt, dat in 1992 als belangrijkste vertrekreden de omstandigheden van de woning is genoemd, op de voet gevolgd door persoonlijke omstandigheden. De woonomgeving blijkt in dat jaar niet echt een reden van vertrek. De cijfers over 1993 laten ongeveer een zelfde beeld zien. Wel blijken de omstandigheden van de woning als reden voor vertrek ten eerste van minder betekenis dan persoonlijke omstandigheden, en ten tweede te zijn afgenomen ten opzichte van 1992.

In bijlage 1 staat een meer specifieke onderverdeling van de hoofdcategorieën uit de tabel. Voor wat betreft de persoonlijke omstandigheden als reden voor vertrek

21 Met name in de eerste helft van 1993 zijn weinig exit-formulieren door de vertrekkende bewoners geretourneerd.

22 Het betreft hier Disteldorp, Gentiaanbuurt en Van der Pekbuurt samen.

scoort in 1992 huwelijk/samenwonen/echtscheiding het hoogst. In 1993 is dat niet anders.

Met betrekking tot de woonomgeving wordt in 1992 het aanzien van de buurt het meest genoemd als reden voor vertrek. Een onveilige buurt en het (vermeende) feit dat er in de buurt veel wordt gestolen/vernield komen beide op een gedeelde tweede plaats. In 1993 is de situatie omgekeerd. Het aanzien van de buurt wordt niet meer genoemd als reden voor vertrek. Onveiligheid en diefstal/vernieling in de buurt staan nu gedeeld eerste.

Tenslotte de categorie woning. Als voornaamste reden van vertrek in 1992 wordt overlast van burens aangegeven, op enige afstand gevolgd door het (willen) hebben van een eengezinswoning met tuin en het oordeel dat de woning te klein is. In 1993 blijkt overlast van burens wederom het meest genoemd²³.

Omtrent de **woonomgevingsproblematiek** (vervuiling en graffiti) zijn gegevens voorhanden uit de bewonersenquête van begin 1993. Uit deze gegevens komt naar voren, dat sinds de BOP actief is de vervuiling beter wordt aangepakt. Circa 54% van de respondenten vindt dat het onderhoud van de buurt sindsdien is verbeterd. Daarentegen ziet 41% geen verandering en is 4% van mening dat het onderhoud is verslechterd. Ondanks deze verbeterde onderhoudsinspanning blijkt vervuiling nog steeds een bron van ergernis te zijn, zo blijkt uit de enquête. Bovenaan staat hondepoe, waarvan 47% van de respondenten vindt dat dat beslist en 32% in enige mate een probleem is. Zwerfvuil scoort met 36% respectievelijk 21% ook relatief hoog.

Met betrekking tot graffiti zijn er meer respondenten die het bekladden van muren, gebouwen etc. niet als probleem zien (30%) dan die dat beslist als probleem ervaren (23%). Door snel herstel is graffiti tot aanvaardbare proporties teruggebracht.

Tenslotte de **criminaliteit, overlast en onveiligheidsgevoelens**. In tabel 3 staan de aangiftecijfers bij de politie voor een aantal delicten op een rijtje.

In de rapportage 1e fase is reeds geconstateerd, dat het totaal aantal door de politie geregistreerde aangiften halfjaarlijks afneemt tot en met de tweede helft van 1991 en in de eerste helft van 1992 weer licht toeneemt. Deze toename werd destijds toegeschreven aan een verhoogde aangiftebereidheid van bewoners door de opening van het dichterbij gelegen wijkbureau van de politie aan de Klimopweg. De recente aangiftecijfers laten echter zien, dat deze stijging zich in de tweede helft van 1992 fors doorzet. In de eerste helft van 1993 neemt het totaal aantal aangiften daarentegen weer licht af.

Wanneer de delicten afzonderlijk worden beschouwd, dan blijkt het aantal aangiften zich in de afgelopen twee halfjaarlijkse perioden als volgt te hebben ontwikkeld:

- de dalende tendens van het aantal aangiften van woninginbraak blijkt zich verder voort te zetten. Ook het aantal aangiften van inbraak in box/schuur en school/bedrijf is in de afgelopen twee perioden afgenomen ten opzichte van de eerste helft van 1992. De dalende tendens wordt ook bij het Woningbedrijf geconstateerd. Het aantal door bewoners gemelde woninginbraken bij het woningbedrijf is van 40 in 1990 en 32 in 1991 verder gereduceerd tot 16 in 1993 (tot 1 oktober);
- het aantal aangiften van diefstal uit auto en diefstal van auto is sterk toegenomen. Het aantal aangiften van diefstal van fiets en bromfiets lijkt zich, op een negatieve uitschieter van fietsendiefstal in de tweede helft van 1992 na, min of meer te stabiliseren;

23 In hoeverre overlast van burens wordt veroorzaakt door het gehorig zijn c.q. onvoldoende (geluids)geïsoleerd zijn van de woning, valt niet te achterhalen.

Tabel 3: Aangiftcijfers van de politie voor de Van der Pekbuurt over 1e en 2e helft 1990, 1991 en 1992 en 1993

Delicten	1990		1991		1992		1993
	1e	2e	1e	2e	1e	2e	1e
inbraak woning	61	63	57	69	52	45*	43
inbraak box/schuur	14	5	7	4	5	4*	2
inbraak school/bedrijf	25	22	4	1	11	11	9
diefstal uit auto	49	24	14	16	20	45	40
diefstal auto	9	9	5	-	1	11	12
diefstal fiets	37	12	7	3	11	24	10
diefstal bromfiets	1	10	6	10	11	7	9
vernieling auto	13	8	8	2	6	5	5
vernieling openbaar gebouw	1	2	-	1	-	-	-
overige vernielingen	9	10	17	9	8	4	13
mishandeling	9	8	4	7	4	9	7
zakken/tassen rollen	19	2	1	1	4	3	1
beroving	7	4	-	2	1	1	11
Totaal	254	179	130	125	134	169	162

* Volgens de uitdraai van districts bureau Waddenweg bedraagt het aantal aangiften van inbraak woning en inbraak box/schuur in de tweede helft van 1992 respectievelijk 25 en 24. Gezien het aantal aangiften in de voorgaande halfjaarlijkse perioden alsmede de halfjaarlijkse periode erna zijn die aantallen niet erg waarschijnlijk (woninginbraak ± 20 te laag, inbraak box/schuur ± 20 te hoog). Of ergens een fout is gemaakt en zo ja waar, kan niet snel door het districts bureau worden achterhaald. Daarvoor moeten namelijk de PV's worden geraadpleegd. Gekozen is om in deze rapportage beide aangiftencijfers te corrigeren met 20 en in de eindrapportage de geverifieerde (exacte) aantallen op te nemen. Let wel: de hier gepresenteerde strategische analyse kan daardoor ook veranderen!

- het aantal aangiften van vernieling aan auto en aan openbaar gebouw is in het afgelopen jaar nauwelijks veranderd. Dat geldt echter niet voor overige diefstallen, waarvan in de tweede helft van 1992 aanvankelijk minder, maar in de eerste helft van 1993 beduidend meer aangiften bij de politie is gedaan;
- verontrustend is tenslotte de flinke stijging van het aantal aangiften van beroving in de eerste helft van 1993.

In de bewonersenquête is ook een aantal vragen opgenomen met betrekking tot de criminaliteit in de Van der Pekbuurt. Aan de bewoners is gevraagd in welke mate zij bepaalde delicten in de buurt een probleem vinden. Daarbij konden ze kiezen uit geen, in enige mate en beslist een probleem. Uit de enquête blijkt, dat voor de delicten inbraak in woning, (brom)fietsendiefstal en vernieling gemeenschapseigendommen de balans doorslaat naar beslist een probleem. Andere delicten als inbraak in box, diefstal uit auto's, het moedwillig beschadigen van auto's, graffiti en op personen gericht geweld of bedreiging worden door een deel van de respondenten wel als probleem onderkend, maar de balans slaat hier door naar geen tot in enige mate een probleem. Wanneer deze gegevens naast de aangiftencijfers worden gelegd, dan vallen een aantal zaken op:

- het aantal aangiften van woninginbraak neemt af, maar het delict wordt door de bewoners (nog) wel als belangrijkste criminaliteitsprobleem gezien. Woning-

inbraak ligt dus gevoelig bij bewoners, waardoor continue aandacht voor dit probleem gerechtvaardigd is/blijft;

- de toename van het aantal aangiften van beroving komt niet overeen met de mate waarin bewoners op personen gericht geweld of bedreiging als probleem ervaren;
- daarentegen strookt het toegenomen aantal aangiften van (overige) vernielingen en fietsendiefstal wel met de mate waarin bewoners deze delicten als probleem zien. Van beide vergrijpen worden zoals bekend nauwelijks aangiften gedaan, ondanks dat ze veelvuldig voorkomen.

Over onveiligheidsgevoelens waren in de rapportage 1e fase geen gegevens bekend. Het wachten was toen op de bewonersenquête. In de enquête is inderdaad een vraag opgenomen met betrekking tot de onveiligheidsgevoelens. Gevraagd is of er in of rond de Van der Pekbuurt plekken zijn waar de respondent of gezinsleden van de respondent zich onveilig voelen. Van de respondenten die deze vraag beantwoord heeft (89%), blijkt 52% zich (op bepaalde plekken in de buurt) onveilig te voelen en 48% niet. Als reden voor deze onveiligheidsgevoelens wordt zeer divers geantwoord. Relatief hoog scoort de verlaten, stille plek (16% van de respondenten geeft dit aan), gevolgd door samenscholende jongeren (14%). Opvallend is dat het ontbreken van of het in slechte staat zijn van verlichting relatief weinig genoemd is (7%). Wellicht dat het verbeteren van de achterpadenverlichting daar toe heeft bijgedragen. De bewonersenquête van 1994 zal moeten uitwijzen, hoe de onveiligheidsgevoelens zich ontwikkelen.

Tot slot nog enkele gegevens over het algemene oordeel van de buurtbewoners over hun buurt. Uit de enquête blijkt, dat het merendeel van de respondenten (circa 55%) tevreden tot zeer tevreden is over de buurt. Daarnaast geeft ongeveer een kwart van de respondenten aan niet tevreden, maar ook niet ontevreden over de buurt te zijn. De overige respondenten (circa 20%) is ontevreden tot zeer ontevreden over de buurt.

Is het algemene oordeel van de buurtbewoners over hun buurt derhalve redelijk positief, van het oordeel omtrent de ontwikkeling van de buurt kan dat niet gezegd worden. Ongeveer 45% van de respondenten geeft aan, dat zij (de kwaliteit van) het wonen in de buurt in de afgelopen twee jaar verslechterd vindt, terwijl ongeveer 33% vindt dat het gelijk is gebleven. De overige respondenten vinden het wonen in de buurt verbeterd (circa 12%) of wonen er nog te kort/weten het niet (10%). Voor de toekomst ziet het beeld er volgens de respondenten niet veel beter uit. Ongeveer 40% is van mening dat (de kwaliteit van) het wonen de komende twee jaar zal verslechteren. Daarnaast denkt een even grote groep dat er geen verandering zal plaatsvinden. Circa 20% van de bewoners ziet het wonen in de buurt in de komende twee jaar wel verbeteren.

De ontevredenheid over de buurt is overigens geen reden van bewoners om te verhuizen. Dit blijkt uit het teruglopende aantal mutaties en de exitinterviews, maar ook uit de bevolkingsenquête. Ongeveer 80% van de bewoners heeft geen verhuisplannen op de korte en lange duur.

4.3 Prioriteiten

Wanneer gekeken wordt naar de **subdoelen** die bij de start van het buurtbeheerproject Van der Pekbuurt zijn geformuleerd²⁴, dan kan het volgende worden geconstateerd:

- De samenwerking tussen instanties die bemoeienis hebben in de buurt met veiligheid en leefbaarheid (integrale aanpak) blijft onverminderd aanwezig. Met name de politie, het woningbedrijf, stadsdeelwerken en de woonconsulenten, maar ook de bewoners, werken in diverse projecten nauw samen en stemmen hun organisaties meer en meer af op de buurtbeheeraanpak;
- de woonproblematiek (burenruzies/-overlast en illegale bewoning) blijkt op basis van klachten in omvang en ernst toegenomen. Het coördinatieteam heeft aan deze problematiek duidelijk prioriteit gegeven. De langdurige afwezigheid van de woonconsulenten heeft de aanpak enigszins geremd. De komende periode zijn zij echter weer nagenoeg volledig beschikbaar, zodat meer energie gestoken kan worden in het verminderen van deze problematiek. Ook van de kant van andere partijen (o.a. politie, woningbedrijf) wordt er hard aan gewerkt. Het zal duidelijk zijn dat deze problematiek de komende tijd ook de hoogste prioriteit blijft vragen;
- de fysieke leefbaarheid van de buurt (met name de openbare ruimte) is volgens de bewoners door de komst van de BOP verbeterd. Ook wordt er volgens de betrokkenen minder vernielingen aan de openbare woonomgeving geconstateerd en is graffiti teruggedrongen tot aanvaardbare proporties. De aandacht zal de komende periode vooral uit moeten gaan naar hondepoep en zwerfvuil in de buurt. Bewoners zullen meer op hun verantwoordelijkheden aangesproken moeten worden ten aanzien van het schoonhouden van de buurt. Voorlichting (door de projectgroep beheer woonomgeving), kleinschalige zelfbeheerprojecten en dergelijke zijn daarbij van groot belang;
- De objectieve onveiligheid (alleen gebaseerd op aangiften van vandalisme, inbraak en diefstal) is het afgelopen jaar toegenomen. Deze toename wordt voornamelijk veroorzaakt door een toename van aangiften van diefstal (uit auto, van auto en fiets) en vernielingen (overige vernielingen). Het aantal aangiften van woninginbraak daarentegen daalt gestaag. Ook het aantal aangiften van inbraak en in box/schuur en school/bedrijf is afgenomen. Met betrekking tot de subjectieve onveiligheid zijn gegevens bekend uit de bewonersenquête, maar een ontwikkeling kan pas worden aangegeven als de tweede bewonersenquête gehouden is (begin 1994);
- De bewoners raken langzaam maar zeker meer betrokken bij het buurtbeheerproject. Zowel de groep actieve bewoners in overleggroepen/ bewonerscommissies als in concrete kortlopende projecten is toegenomen.

Het uiteindelijke **hoofddoel** van het buurtbeheerproject is het verminderen van de criminaliteit, overlast en aanverwante leefbaarheidsproblemen in de projectbuurt en het terugdringen van de onveiligheidsgevoelens. Gezien de ontwikkelingen van de subdoelen kan gesteld worden, dat er succes is geboekt op onderdelen. Het hoofddoel is echter nog niet bereikt.

Buurtbewoners zien de toekomst van hun buurt niet echt rooskleurig tegemoet, zo blijkt uit de bewonersenquête. Aan welke problemen volgens de respondenten in de

24 Zie onder andere rapportage 1e fase, paragraaf 1.2.

komende periode hoognodig iets gedaan moet worden, staat hieronder aangegeven (in volgorde van belangrijkheid):

- Woninginbraak (61 %)
- Diefstal (47%)
- Onderhoud tuinen (44 %)
- Vernielingen (40%)
- Onderhoud woningen (33 %)
- Geweld (25 %)

Gezien deze problemen, het hoofddoel van het buurtbeheerproject en de stand van zaken met betrekking tot subdoelen verdienen met name de criminaliteitspreventieve maatregelen uit het plan van aanpak hoge prioriteit. In concreto gaat het om de volgende maatregelen:

- drugsgerelateerde overlast (maatregel 14). Het betreft hier bestrijding van onder andere woninginbraak en diefstal aan de bron;
- voorlichting inbraakpreventie door middel van blokgesprekken en informatie in de buurtkrant (maatregel 7 en 2);
- afspraken maken met jongeren over vernielingen en diefstal (maatregel 13);
- verbetering woningen en tuinen (maatregel 17);
- meer politie c.q. surveillance in de wijk ter preventie van vernielingen en geweld (maatregel 20).

Bij de uitvoering van deze maatregelen is het van belang, dat de buurtbewoners goed op de hoogte worden gehouden²⁵. Met name de activiteiten van de politie in het kader van buurtbeheer mogen breder in de buurtmedia worden uitgelicht. Hierbij moet overigens niet de indruk worden gewekt dat de buurt een brandhaard is van criminaliteit, waardoor onveiligheidsgevoelens aangewakkerd kunnen worden. Met name de preventiewaarde moet hierbij centraal staan.

25 Bewoners moeten weten wat zij kunnen verwachten van instanties op het gebied van criminaliteit, maar omgekeerd moeten de instanties (en bewonersorganisaties) ook weten wat zij van de bewoners kunnen verwachten.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies

Uit de evaluatie van de tweede fase van het project 'Preventief Buurtbeheer in de Van der Pekbuurt (medio 1992 - medio 1993) kunnen de volgende, belangrijkste conclusies worden getrokken:

Organisatiestructuur:

- de huidige organisatiestructuur voldoet volgens de betrokkenen bij buurtbeheer nog steeds goed;
- de zwakke punten, die uit de organisatie-enquête van 1992 naar voren zijn gekomen, zijn zoveel mogelijk weggenomen. Enkele punten van zorg zijn echter blijven bestaan, zoals de vele wisselingen in de vertegenwoordiging van instanties in het instellingenoverleg en het (mede daardoor) slecht nakomen van afspraken. Ook lopen de buurtbeheerinspanningen iets terug van sommige instanties. Het betreft hier niet de belangrijkste partners, maar meer de instanties die wat verder weg staan van buurtbeheer (bijvoorbeeld kleinere welzijnsorganisaties);
- de belangrijkste partners (bewonersorganisaties, stadsdeelbestuur, politie, stadsdeelwerken en het woningbedrijf) leggen als organisaties steeds meer prioriteit bij de buurtbeheeraanpak;
- de oorspronkelijk voorgestelde jaarlijkse wisseling in coördinatorschap heeft dit jaar niet plaatsgevonden. Hiervan is met algemene goedkeuring afgezien;
- de bewoners raken langzaam maar zeker meer betrokken bij het buurtbeheerproject. Het actieve bewonerskader is flink gegroeid. Het bewonersplatform is uitgebreid en ook bewonerscommissies hebben hun ledenaantal zien groeien;
- deelname van allochtone buurtbewoners in het buurtkader is nihil. Wel participeren zij in kortlopende, kleinschalige (zelfbeheer)projecten;
- in plaats van de (halfjaarlijkse) buurtvergadering is het Groot-Initiatiefoverleg gekomen en is een bewonersenquête gehouden;
- er zijn twee nieuwe overleggen in het leven geroepen: een informatiegroep, die de informatie van en naar bewoners, maar ook tussen de deelnemende instanties beter moet laten lopen en een praktisch eerste-lijnsoverleg, waarin hulpverleners in de welzijnshoek hun werkzaamheden afstemmen.

Uitvoering plan van aanpak:

- Alle maatregelen uit het plan van aanpak zijn in uitvoering. Verder bleek (uit vooronderzoek) aan één maatregel geen behoefte te zijn en bevindt zich één maatregel momenteel in een (hernieuwd) voorbereidingsstadium;
- in de afgelopen periode is ruim aandacht besteed aan de maatregelen die gericht zijn op het activeren van (allochtone) buurtbewoners;
- de tweede woonconsulent is door het samenwerkingsverband voor de duur van het project zeker gesteld;
- beide woonconsulenten zijn langdurig afwezig geweest door persoonlijke omstandigheden als ziekte en zwangerschapsverlof. De eigen inloopsprekuren hebben wel zoveel mogelijk doorgang kunnen vinden;
- de schaars aanwezige uren hebben de woonconsulenten voornamelijk besteed aan het bemiddelen en aanpakken van burenruzies/-overlast en illegale bewoning. Aangezien het hoofdzakelijk drugsgelateerde problemen betreffen, hebben de woonconsulenten derhalve ook aandacht besteed aan drugsoverlast en drugs-

criminaliteit. De woonconsulenten fungeren in de aanpak van deze problemen als een belangrijk vast aanspreekpunt voor buurtbewoners en coördineren de individuele aanpak;

- de bezetting van de buurtwinkel is niet alleen door de langdurige afwezigheid van de woonconsulenten, maar ook door het slecht functioneren en ziekteverzuim van de baliemedewerkster, geenszins optimaal geweest. Vrijwillige buurtbewoners hebben zo goed mogelijk de honneurs waargenomen;
- de buurtwinkel heeft, ondanks de matige bezetting, met name in de loop van 1993 veel toeloop gekend en is inmiddels goed bekend bij de buurtbewoners;
- de BOP is door de vele personele wisselingen op managementniveau in het eerste half jaar van 1993 slecht aangestuurd. Door de ambtelijk coördinator buurtbeheer is deze taak overgenomen;
- de bewoners zijn te spreken over de BOP, maar schakelen deze ploeg zelf nauwelijks in. De BOP werkt naar de bewoners toe nog niet echt stimulerend voor wat betreft zelfwerkzaamheid. De projectgroep beheer woonomgeving is dit gaan overnemen.

Voorlopige resultaten:

- uit de aangiftecijfers van de politie blijkt, dat het aantal aangiften van delicten in de Van der Pekbuurt in het afgelopen jaar flink is gestegen. Diefstal van en uit de auto en diefstal van de fiets zitten in de lift, evenals (overige) vernielingen. Daarentegen neemt woninginbraak gestaag af. Ook het aantal aangiften van inbraak in box/schuur en school/bedrijf is afgenomen. Verontrustend is de toename van het aantal aangiften van beroving;
- het aantal klachten met betrekking tot burenruzies/-overlast en illegale bewoning neemt toe;
- de vervuiling wordt volgens de buurtbewoners door de BOP goed aangepakt. Zwerfvuil blijft echter een probleem, evenals hondpoep. Graffiti wordt door bewoners niet meer zozeer als probleem ervaren;
- een meerderheid van de bewoners is van mening dat het wonen in de Van der Pekbuurt in de afgelopen twee jaar eerder verslechterd is dan verbeterd. Voor de komende twee jaar is het beeld niet veel optimistischer;
- De sombere blik van de bewoners over hun buurt blijkt echter geen reden te zijn om te verhuizen uit de buurt. Het aantal woningmutaties is in 1992 zelfs flink afgenomen. Persoonlijke omstandigheden blijken in de meeste gevallen de reden tot verhuizing. Omstandigheden met betrekking tot de woonomgeving (vervuiling, criminaliteit, etc) spelen een minder belangrijke rol.

Doel evaluatie:

Wanneer bovenstaande conclusies worden vertaald naar de deelvragen die bij de procesevaluatie centraal staan (zie paragraaf 1.2), dan komt het volgende beeld naar voren:

- criminaliteitspreventie is nog steeds goed ingebed in het buurtbeheerbeleid in de van der Pekbuurt. Er blijft voldoende draagvlak bij de participanten met betrekking tot het uitvoeren van criminaliteitspreventieve maatregelen;
- de implementatie en uitvoering van criminaliteitspreventieve maatregelen verloopt goed binnen het totale pakket aan maatregelen. De belemmerende factoren die vermeld stonden in de eerste rapportage zijn zo goed als weggenomen, terwijl de bevorderende factoren nagenoeg onveranderd zijn gebleven;
- het onderbrengen van criminaliteitspreventieve maatregelen in buurtbeheer levert organisatorisch voordelen op boven het los invoeren ervan. Zo wordt onder andere gebruik gemaakt van het netwerk van buurtbeheer, wordt de criminali-

- teitsproblematiek beter afgezet tegen bijvoorbeeld de sociale problematiek, blijken nieuwe acties die snel handelen vragen sneller onder de vlag van buurtbeheer uitgevoerd te kunnen worden, etc;
- één van de belangrijkste problemen met de implementatie van criminaliteitspreventie in probleembuurten is de geringe bereidheid van bewoners tot meewerken. Hoewel de Van der Pekbuurt niet echt bestempeld kan worden als een echte probleembuurt, blijkt participatie van de buurtbewoners in maatregelen ook hier geen sinecure. Na bijna twee jaar komt die participatie redelijk op gang. Een dergelijke termijn voor het afzonderlijk invoeren van criminaliteitspreventieve maatregelen was doorgaans allang 'de doodsklap' geweest voor die maatregelen. Deze langere adem van buurtbeheer is dan ook de winst voor het onderbrengen van de crimi-maatregelen bij buurtbeheer:
 - ten aanzien van de voorwaarden die vervuld moeten worden voor het succesvol implementeren van criminaliteitspreventie in buurtbeheer(buurten), zijn in het afgelopen jaar geen nieuwe inzichten opgedaan dan die reeds staan vermeld in de eerste rapportage.

5.2 Aanbevelingen

Over het geheel genomen is in het afgelopen jaar het bereiken/ participeren van (allochtone) buurtbewoners in buurtbeheer toegenomen. Daarmee is tegemoet gekomen aan de belangrijkste aanbeveling uit de eerste rapportage. Daarentegen heeft de criminaliteit zich minder gunstig ontwikkeld. De hoofdaanbeveling voor de komende periode richt dan ook op het (gezamenlijk) terugdringen van de criminaliteit.

1 Prioriteit leggen bij problemen buurtbewoners

Met betrekking tot de criminaliteit verdient het aanbeveling om met name de problemen aan te pakken zoals buurtbewoners die hebben aangegeven in de bewonersenquête. Dit betekent concreet dat aandacht uit zal moeten gaan naar achtereenvolgens woninginbraak, diefstal en vandalisme. Tevens verdient de aanpak van de drugsproblematiek de komende tijd de hoogste prioriteit. Van belang is dat bewoners goed op de hoogte worden gehouden van de activiteiten die in dit kader worden opgezet en de voortgang daarvan.

2 Praktische, kleinschalige maatregelen centraal

In de afgelopen periode is duidelijk geworden, dat de participatie van (allochtone) buurtbewoners het best tot stand komt in praktische, kleinschalige (zelf-beheer)maatregelen. Deze strategie dient de komende tijd te worden voortgezet. Daarbij gaat het niet alleen om projecten als het schoonhouden van de eigen straat of het plein, maar ook om bestrijding van (drugs)overlast of vernielingen op dit schaalniveau.

3 Vasthouden buurtkader

Het actieve buurtkader, dat deelneemt aan de verschillende overlegsituaties, is van groot belang voor buurtbeheer. Deze groep, die het afgelopen jaar op alle fronten is gegroeid, dient zoveel mogelijk (in aantal) vastgehouden te worden. Belangrijk daarbij zal zijn dat de nieuwe, hoofdzakelijk jongere garde integreert met de oudere, meer gevestigde orde. Of het lukt om ook de allochtone buurtbewoners in het buurtkader vertegenwoordigd te krijgen, zal moeten worden afgewacht. De inspanningen tot nu toe hebben nauwelijks resultaat gehad. Zonder deze en nog andere inspanningen op dit gebied teniet te doen, lijkt het zinvoller om de aandacht te verleggen naar de participatie van allochtone buurt-

bewoners in de hiervoor genoemde, kleinschalige projecten. Wellicht dat die participatie, die het afgelopen jaar wél is toegenomen, op termijn leidt tot een vertegenwoordiging van deze groep in de meer overkoepelende vormen van overleg. Belangrijk hierbij is de aandacht die uit zal moeten gaan naar een noodzakelijke werkcultuuromslag bij zowel de allochtone als de autochtone bewoners.

Met betrekking tot de zogenaamde C-maatregelen kunnen de volgende aanbevelingen worden gedaan.

4 Onderbrengen BOP in stichting

De BOP is populair bij de buurtbewoners en verricht in hun ogen goed werk. Voortzetting is, zeker in het kader van buurtbeheer/sociale vernieuwing, een logisch gevolg. De plannen van het stadsdeel om een stichting in het leven te roepen die zich bezig gaat houden met het opzetten van banenpoolprojecten en/of het begeleiden van banenpools, kunnen ons inziens worden onderschreven. Vanuit deze stichting kan de BOP haar taken in onder andere de Van der Pekbuurt blijven uitoefenen. Mochten deze plannen onverhoopt niet doorgaan, dan blijft stadsdeelwerken garant staan voor continuering van de BOP.

5 Handhaven Buurtwinkel

De buurtwinkel heeft zich de afgelopen tijd bewezen als laagdrempelige voorziening voor buurtbewoners. De centrale ligging in de buurt heeft daar zeker toe bijgedragen. Het continueren van de buurtwinkel op dezelfde lokatie verdient dan ook aanbeveling. Overigens is de buurtwinkel niet alleen van belang voor de buurtbewoners, maar ook voor allerlei (bij buurtbeheer betrokken) instanties. Zij kunnen daar directe informatie over het buurtbeheerproject opvragen.

6 (Taken) woonconsulenten behouden

De woonconsulenten die voor de duur van het project door het woningbedrijf zijn aangesteld, zijn met name in de afgelopen periode lang niet aan de uitvoering van hun volledige takenpakket toegekomen. Door prioriteitsstelling van het samenwerkingsverband is wel aandacht besteed aan de meest urgente problemen, te weten burenruzies/-(drugs)overlast en illegale bewoning (en daarmee ook de drugsproblematiek). Voor buurtbewoners zijn zij in deze problematiek van groot belang. Zij fungeren als vast contact- en vertrouwenspersoon. Gezien de ernst van deze (drugsgerelateerde) problematiek en de eerste successen die inmiddels op dit gebied zijn geboekt, verdient het aanbeveling om in ieder geval deze taken van de woonconsulenten te behouden. Of daarmee ook de functie van woonconsulenten behouden dient te worden, zal aan het woningbedrijf overgelaten moeten worden. Bekeken zal onder ander moeten worden welke meerwaarde de woonconsulenten voor het woningbedrijf hebben opgeleverd.

7 Organisatie

De buurtbeheerorganisatie zoals die in de Van der Pekbuurt is opgezet, voldoet volgens alle betrokkenen goed. De buurtbeheerorganisatie behoeft voor de komende periode dan ook geen substantiële wijzigingen. Belangrijk is wel wie na de experimentele periode de coördinatie van het gehele project op zich neemt. Vooralsnog gaat bij de betrokkenen de voorkeur uit om de overall-coördinatie voorlopig bij Stiban te houden. Daarvoor zouden financiële middelen van 1993 doorgeschoven kunnen worden naar 1994. Het experiment met de ambtelijk coördinator buurtbeheer zal in de tussentijd moeten uitwijzen, of het coördinatorschap van buurtbeheerprojecten beter door het stadsdeel (in de persoon van ambtelijk coördinator buurtbeheer), of beter door derden uitgevoerd kan worden.

Bijlage 1

Vertrekredenen bewoners uit de buurt

Vertrekreden	1992		1993 ²⁶	
	abs	%	abs	%
Persoonlijke omstandigheden				
Huwelijk/samenwoning/echtscheiding	19	19	7	39
Verandering van werkkring	1	1	1	6
Gezinsuitbreiding	9	9	0	0
Dichterbij vrienden/familie	10	10	0	0
Kinderen het huis uit	1	1	0	0
Subtotaal	40	40	8	44
Omstandigheden woonomgeving				
Buurt niet mooi om te zien	4	4	0	0
Buurt is onveilig	2	2	1	6
Veel gestolen/vernield	2	2	1	6
Subtotaal	8	8	2	11
Omstandigheden woning				
Slechte onderhoudsstaat	3	3	1	6
Woning te klein	9	9	1	6
Tuin te bewerkelijk	3	3	0	0
Nieuwe woning meer comfort	1	1	1	6
Wil eengezinswoning met tuin	10	10	0	0
Last van burens	18	18	3	17
Subtotaal	44	44	6	33
Andere redenen	9	9	2	11
Totaal	101	100	18	100